

Сікорак І. О.
(Науковий керівник – *Семикіна М. В., д.е.н., проф.*)
Центральноукраїнський національний технічний університет,
м. Кропивницький

ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ТРУДОВИХ ВІДНОСИН

Теорія і практика засвідчує, що розвиток українського суспільства супроводжується низкою суперечностей, що не може не позначатися на стані соціально-трудова відносин, їх конфліктності.

Вивченню проблем соціально-трудова відносин і витоків їх конфліктності в Україні присвятили свої праці такі українські вчені, як А.М. Колот, О.А. Грішнова, М.В. Семикіна, С.Р. Пасека, З.В. Смутчак, Л.В. Шаульська, С.О. Цимбалюк, Т.А. Костишина та інші. Висновки вчених і світовий досвід засвідчують, що соціально-трудова відносини слугують «індикатором» ефективності реформ в країні і показником цивілізованого ставлення до людини, її праці, забезпечення актуальних потреб, захисту трудових прав [1-3]. Разом з тим, на кожному етапі розвитку України виникає потреба поглибленого вивчення соціально-трудова відносин, специфічних причин їх конфліктності та способів їх подолання.

Актуальність цієї проблематики посилюється кризовими явищами у соціально-трудова сфері України. Такі явища виявляють себе як комплекс економічних, соціальних, моральних деструктивних впливів, що посилюються на тлі слабкої соціальної політики, зниження темпів економічного розвитку в умовах тривалої пандемії, озброєного конфлікту на сході країни, наступу всеохоплюючої глобалізації економічного та суспільного життя, загострення міжнародної конкурентної боротьби за ресурси, ринки збуту, сфери впливу.

Теоретичний аналіз засвідчує, що багатьма авторами статей підкреслюється, що ринкова трансформація економіки більшою мірою виявила себе в утвердженні нових форм власності й створенні нових форм господарювання, проте меншою мірою це торкнулося людської праці та її оцінки, реального захисту трудових прав, якості трудового життя [1, с. 20]. Поділяємо думку вчених, що економічний вигравш від такого змісту ринкових перетворень економіки на сучасному етапі отримали переважно власники великого й середнього бізнесу, це стало наслідком прорахунків у соціально-економічній політиці держави.

Для більшості найманих працівників притаманна проблема низьких доходів, що не відповідають актуальним потребам сім'ї, виникає недовіра до роботодавців, до влади. Крайньою формою соціальної несправедливості в Україні слугують явища заборгованості із виплати заробітної плати й соціальних виплат працівникам. Це, як правило, стає причиною страйків. За період 2014-2019 рр. відбувається зростання боргів із виплати заробітної плати майже в 3 рази. Затримки із виплат зарплати, соціальних виплат стають однією з провідних причин загострення соціально-трудова відносин. При цьому оплата праці в Україні є найнижчою в Європі (рис. 1).

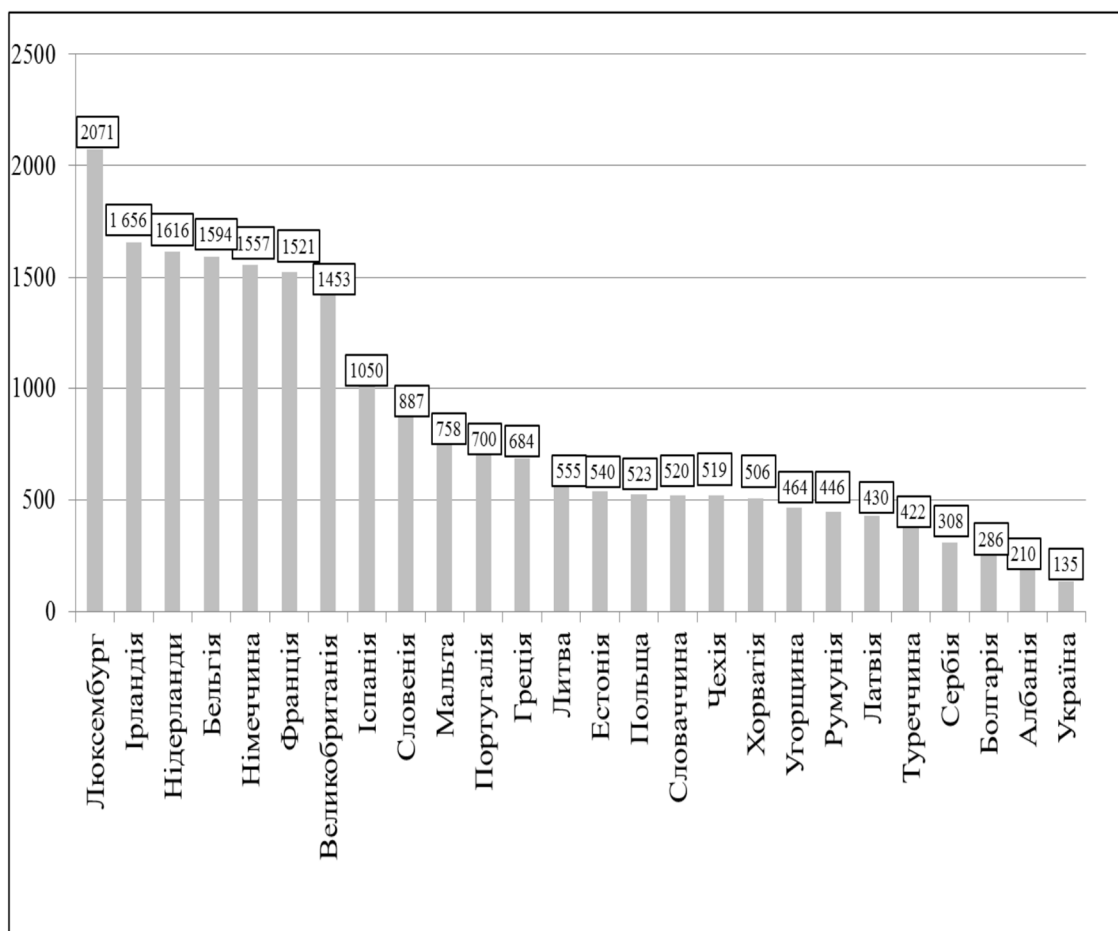

Рис. 1. Порівняння розмірів мінімальної заробітної плати в країнах Європи і в Україні (за даними журналу «Eurostat», 2019 р.)

Така ситуація не дає змоги підприємствам зберегти трудовий потенціал, а державі – стримати масштабну зовнішню трудову міграцію.

Наслідком недосконалої політики у сфері праці та соціально-трудова відносин стає:

- розбалансованість ринку праці, його неузгодженість з ринком освіти; зростання експлуатації праці;
- зниження ролі профспілок у захисті прав найманих працівників;
- вкрай низькі доходи населення;
- поширена бідність серед працівників, що призводить до незадоволеності працею, протестної поведінки, зростання міграційної активності.

Отже, конфліктний потенціал соціально-трудова відносин накопичується, відносини соціальних партнерів є далекими від завдань гармонізації.

Теоретичний аналіз [1-3] і дані наявної статистики дають підстави для висновку, що для ефективного управління конфліктністю у соціально-трудова відносинах потрібні превентивні заходи, які стосуватимуться передусім сучасного поділу і кооперації праці в країні, легалізації зайнятості, модернізації старих і створення нових сучасних робочих місць, реформування моделі оплати праці; інвестування у розвиток людського капіталу, вдосконалення трудового законодавства, прийняття нового Трудового кодексу.

Список використаних джерел:

1. Шаульська Л.В., Кримова М.О. Стан ринку праці в контексті стратегії розвитку людського капіталу регіону. Ринок праці та зайнятість населення. – 2018. Вип. 2. – С. 23-22.
2. Колот А.М., Герасименко О.О. Соціально-трудоий розвиток в ХХІ столітті: до природи глобальних змін, нових можливостей, обмежень і викликів. Демографія та соціальна економіка, 2019. № 1. – С. 97-125.
3. Семикіна М.В., Мельнік А.В., Кабай В.О. Деформація мотиваційних чинників у сфері праці як передумова формування міграційних настроїв вітчизняних працівників. Вісник Черкаського університету. Сер. Економічні науки. Черкаси, 2017. № 4. – С. 95-106.

УДК 338.242

*Скрипник М. Є., к.е.н., доц.,
Скрипник Н. В., к.е.н.
Чернівецький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету,
м. Чернівці*

СТАТИСТИЧНІ МЕТОДИ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Структурні зміни, що відбуваються в економіці, суттєво впливають на процеси господарської діяльності в країні. Багато підприємств працюють в жорстких умовах зовнішньої і внутрішньої конкуренції, що вимагає активних дій, спрямованих на оптимізацію технологічних процесів і економічних стратегій компаній. Найбільш поширеним в процесі обліково-економічного аналізу є використання методів елементарної математики. Вони застосовуються для обґрунтування потреби у виробничих ресурсах, аналізу відхилень, визначення відносних показників й інших розрахунків. Для дослідження складних економічних явищ застосовуються методи вищої математики, наприклад диференціальні та інтегральні обчислення. Так, для вирішення управлінських завдань визначення оптимального обсягу виробництва здійснюється розрахунок граничних величин витрат і доходу.

В даний час зростає потреба в оперативності прийняття управлінських рішень, в розрахунку і прогнозуванні варіантів можливих напрямків розвитку підприємства, що здійснюється із застосуванням більш складних економіко-математичних методів в аналітичному дослідженні. Використання моделювання в аналізі фінансово-господарської діяльності підприємства поряд з розробкою спеціальних програмних продуктів є однією з передумов широкого поширення статистичних методів. Слід зазначити, що значна кількість прийомів і методів економічного аналізу запозичені з статистики.

Облікові джерела інформації для економічного аналізу являють собою комбіновані якісно-кількісні групування. Наприклад, актив балансу згруповано за ступенем ліквідності статей, яка визначається терміном, необхідним для перетворення елемента майна в засіб платежу. Залежно від мети аналізу можлива